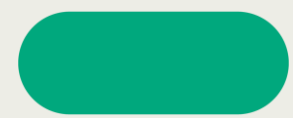



Visuomenės nuomonės apklausa apie moteris su negalia

Tarnybos užsakymu tyrimą atliko visuomenės nuomonės
ir rinkos tyrimų centras „Vilmorus“



Tyrimo metodika

- 
- **Tyrimo laikas:** 2022 m. rugsėjo mėn. 15 – 24 d.
 - **Respondentų skaičius:** N = 1000
 - **Tyrimo objektas:** 18 metų ir vyresni Lietuvos gyventojai
 - **Apklauso būdas:** mišrus – akivaizdinis interviu ir interviu telefonu
 - **Atrankos metodas:** tikimybinė atranka išlaikant proporcijas pagal amžių, lytį, gyvenamą vietą
 - **Apklausa vyko šiose savivaldybėse:** Vilniaus m., Kauno m., Klaipėdos m., Šiaulių m., Panevėžio m.; Alytaus m., Tauragės r., Rokiškio r., Utenos r., Švenčionių r., Telšių r., Mažeikių r., Raseinių r., Ukmergės r., Molėtų r., Kretingos r., Varėnos r., Klaipėdos r., Pakruojo r., Kupiškio r., Vilkaviškio r., Lazdijų r., Šiaulių r., Prienų r., Kauno r., Akmenės r., Kalvarijos, Pagėgių, Marijampolės, Palangos ir Elektrėnų sav. Tyrimas vyko 25 miestuose ir virš 40 kaimų.

● **Statistinių paklaidų, esant skirtingiems rezultatams, dydžiai:**



	%	%	%	%	%	%	%	%	%
	3	5	10	15	20	25	30	40	50
	97	95	90	85	80	75	70	60	50
N									
100	3.4	4.4	6.0	7.1	8.0	8.7	9.2	9.8	10.0
200	2.4	3.1	4.2	5.0	5.7	6.1	6.5	6.9	7.1
300	2.0	2.5	3.5	4.1	4.6	5.0	5.3	5.7	5.8
400	1.7	2.2	3.0	3.6	4.0	4.3	4.6	4.9	5.0
500	1.5	1.9	2.7	3.2	3.6	3.9	4.1	4.4	4.5
750	1.2	1.6	2.2	2.6	2.9	3.2	3.3	3.6	3.7
1000	1.1	1.4	1.9	2.3	2.5	2.7	2.9	3.1	3.1

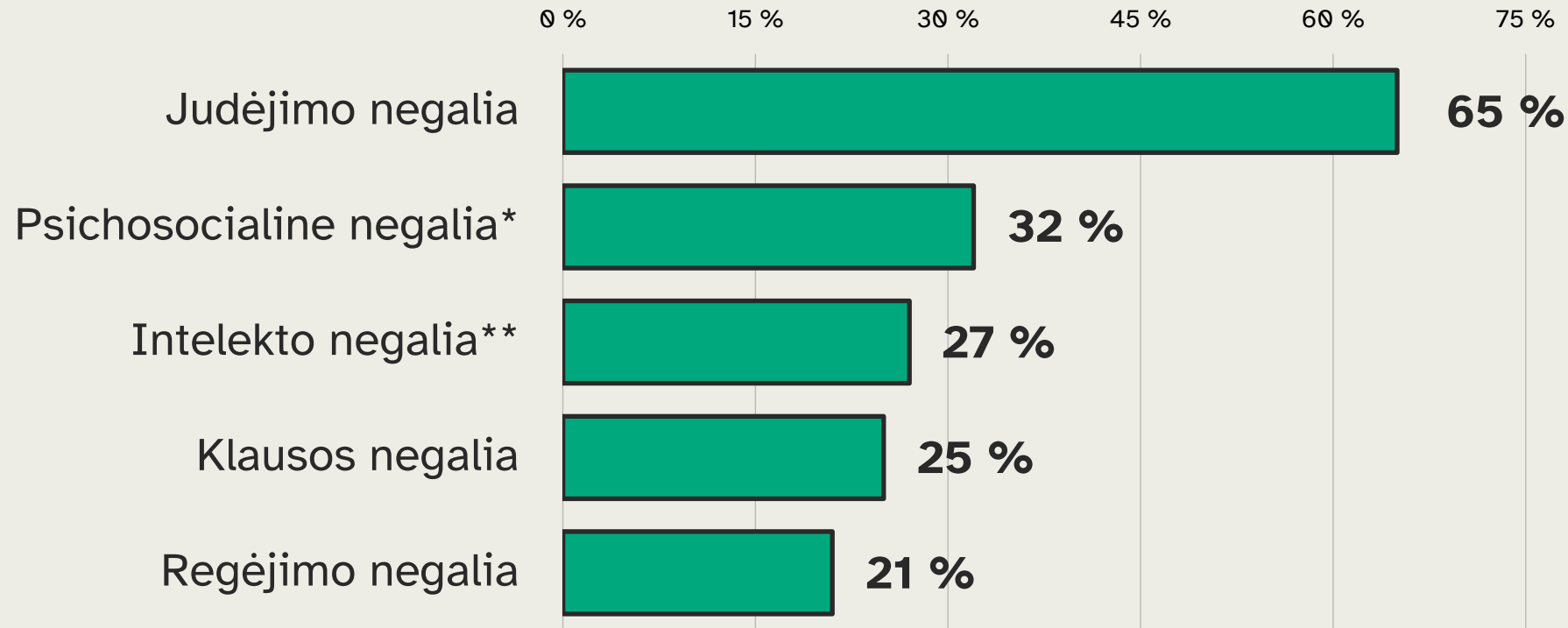


Tyrimo rezultatai

Ar pažįstate asmenį arba asmenis su negalia?



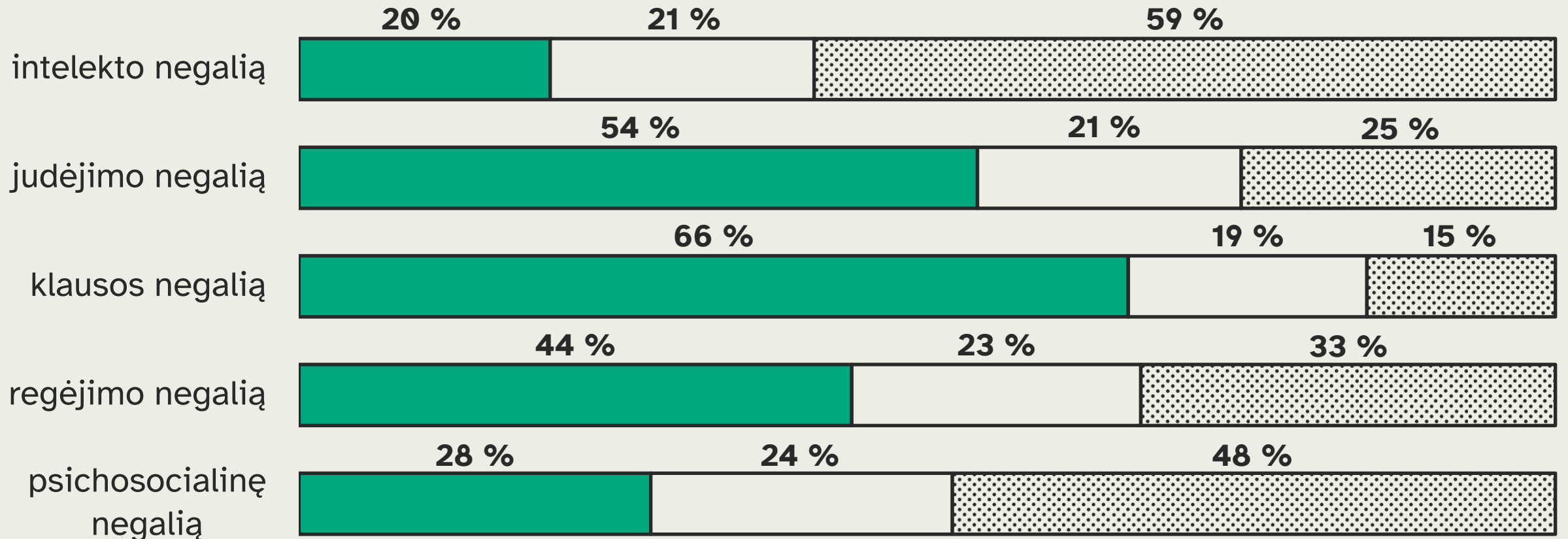
Jei taip, su kokia negalia / kokiomis negaliomis?




***Psichosocialinė negalia** – negalia, susijusi su ilgą laiką trunkančiais psichikos sveikatos sutrikimais (pavyzdžiui, šizofrenija, depresija, dvipolis afektinis sutrikimas, kt.), patiriama susidūrus su kliūtimis socialinėje ar fizinėje aplinkoje.


****Intelekto (proto) negalia** – negalia, susijusi su intelekto gebėjimų raida, patiriama susidūrus su kliūtimis socialinėje ir fizinėje aplinkoje.

Moterys gali gyventi savarankiškai ir pačios priimti visus sprendimus, kai jos turi:

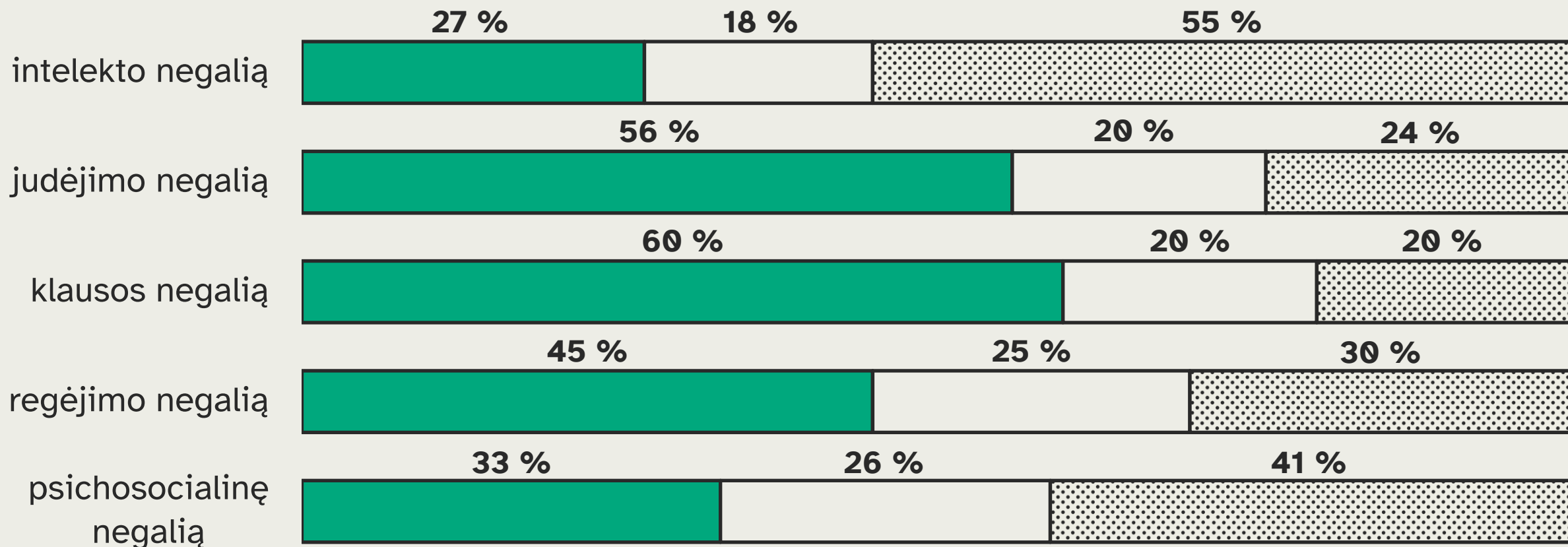


 Visiškai / iš dalies sutinku

 Nei sutinku, nei nesutinku


 Visiškai / iš dalies nesutinku

Moterys gali būti finansiškai nepriklausomos nuo savo partnerio / sutuoktinio arba artimųjų, kai jos turi:

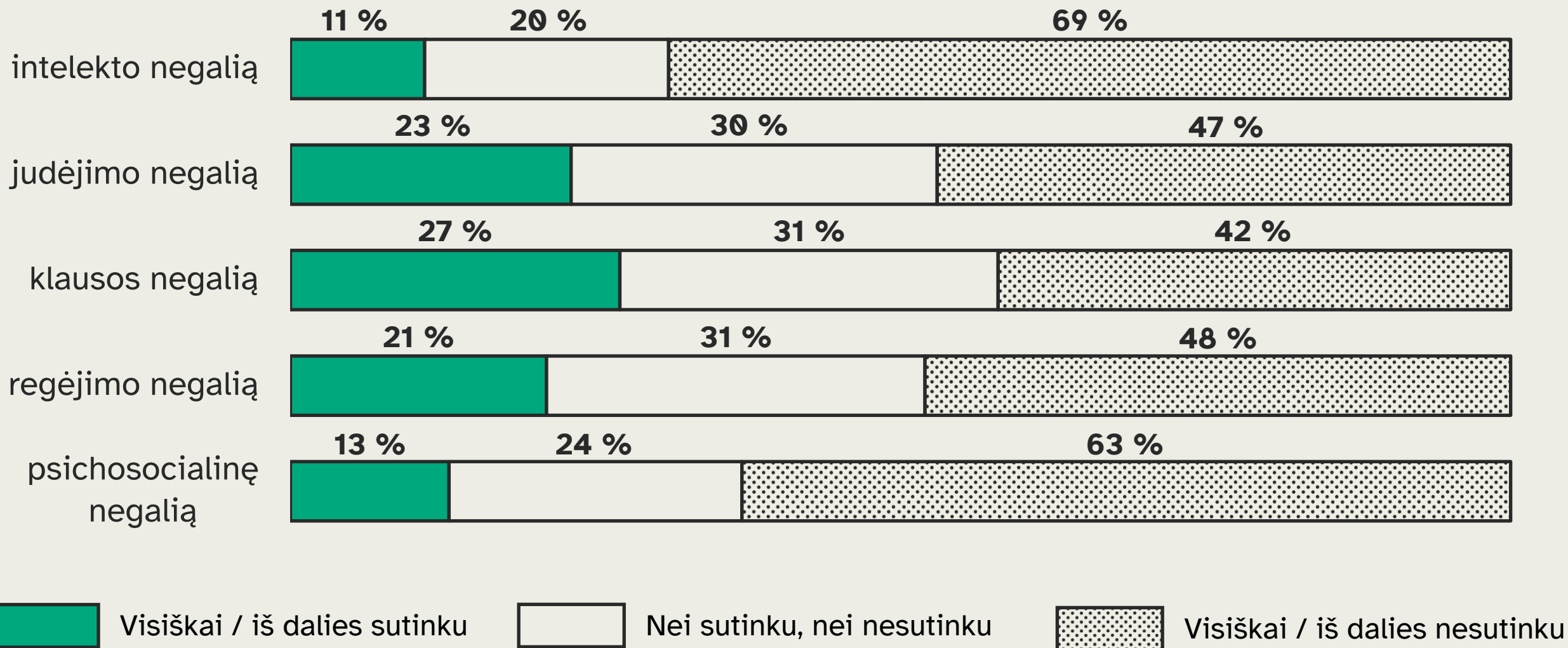


 Visiškai / iš dalies sutinku

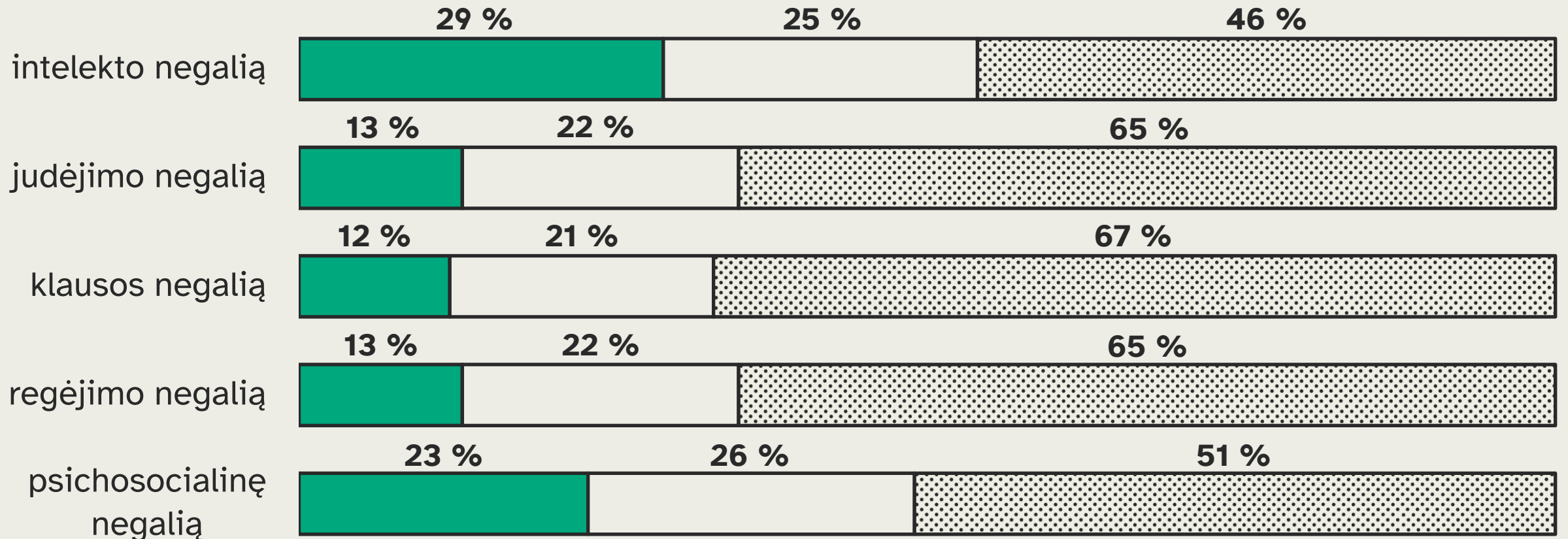
 Nei sutinku, nei nesutinku


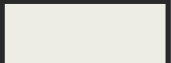

 Visiškai / iš dalies nesutinku

Neprieštaraučiau, kad mano sūnus tuoktųsi su moterimi, kuri turi:

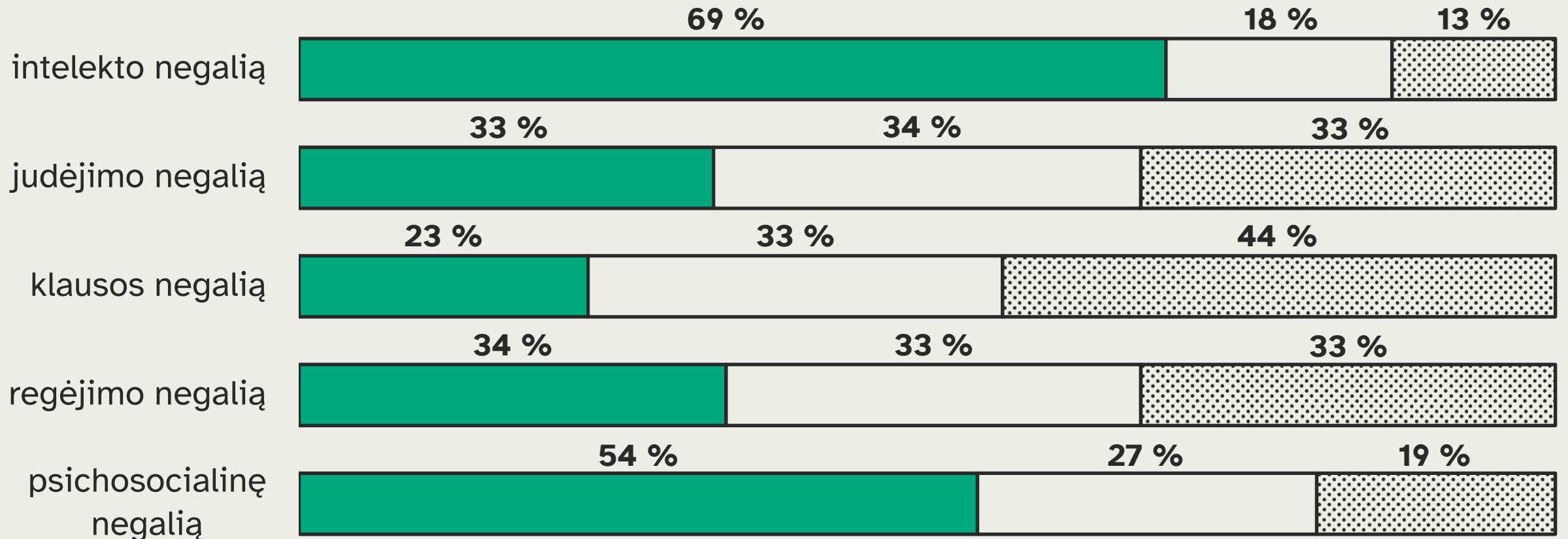



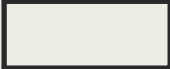

Normalu, jei partneris / sutuoktinis gėdijasi pasirodyti viešumoje su savo partnere / sutuoktine, kuri turi:



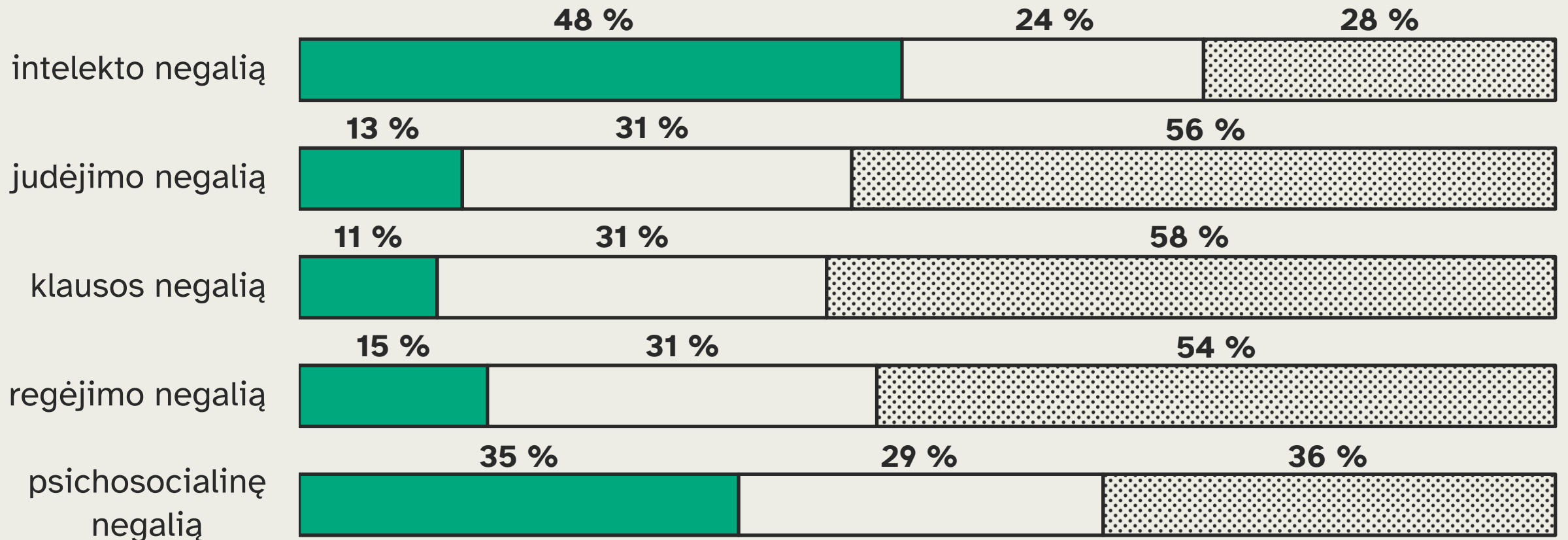
 Visiškai / iš dalies sutinku  Nei sutinku, nei nesutinku  Visiškai / iš dalies nesutinku


Moterys elgiasi neatsakingai pasirinkdamos susilaukti vaikų, kai jos turi:




 Visiškai / iš dalies sutinku  Nei sutinku, nei nesutinku  Visiškai / iš dalies nesutinku

Gydytojas gali nutraukti moters nėštumą be jos sutikimo, jei ji turi:

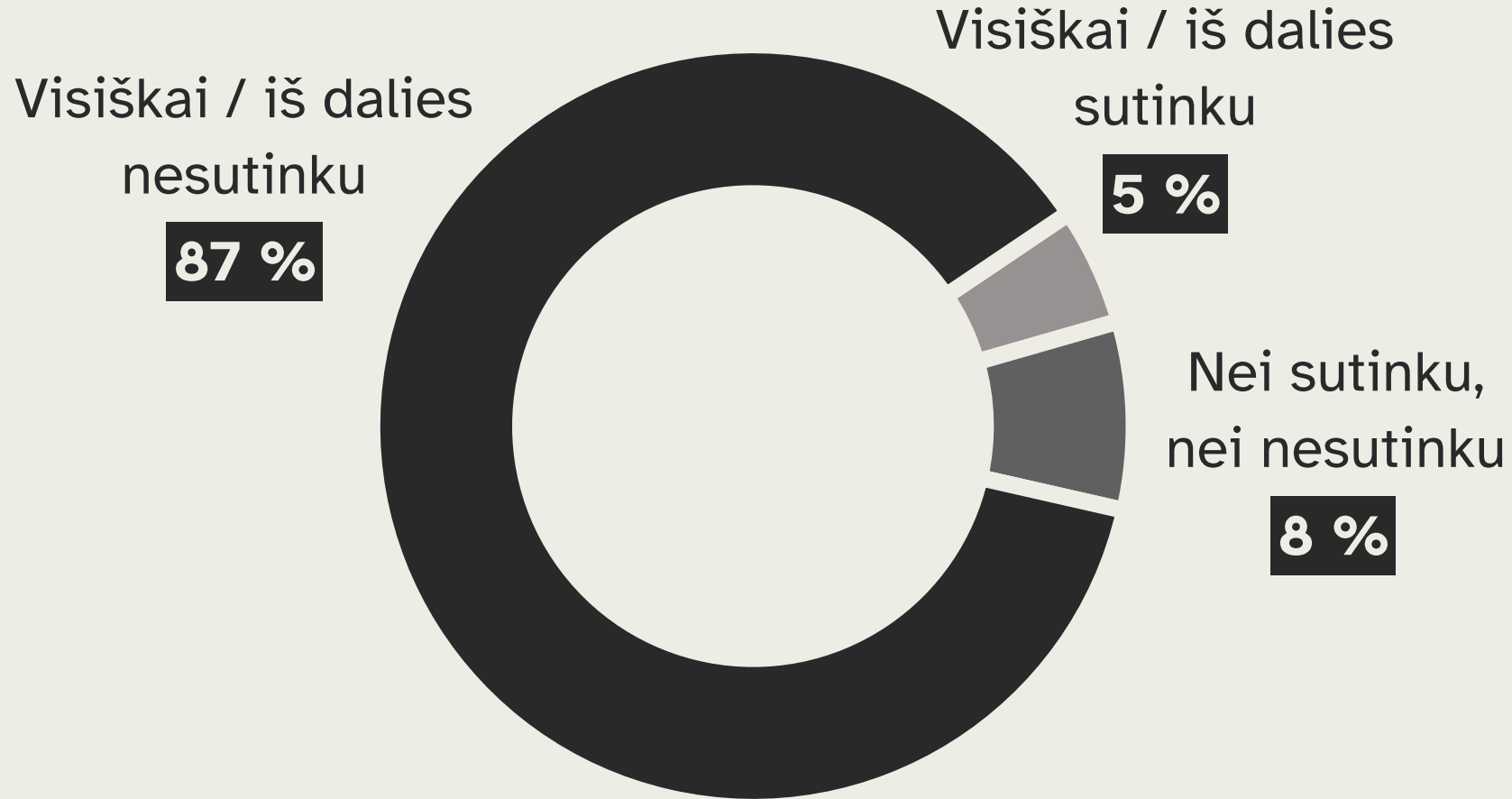


 Visiškai / iš dalies sutinku

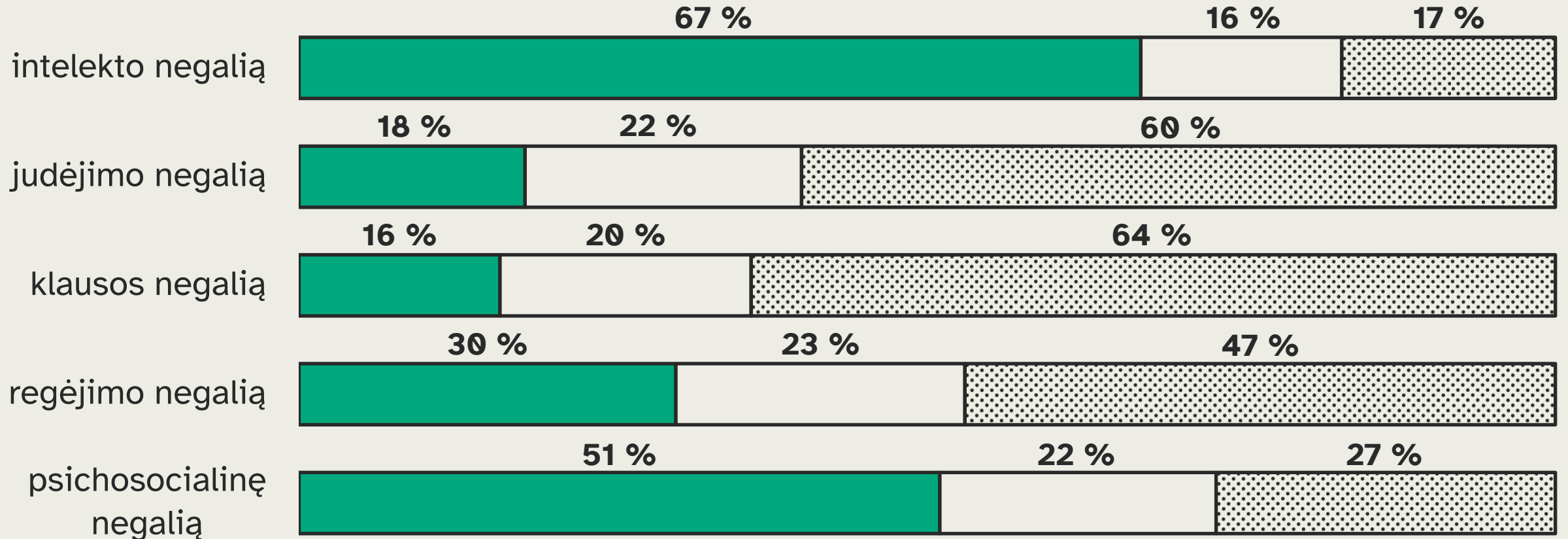
 Nei sutinku, nei nesutinku


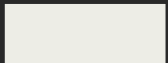

 Visiškai / iš dalies nesutinku

Partnerio / sutuoktinio smurtas prieš moteris su negalia kai kuriomis aplinkybėmis gali būti pateisinamas

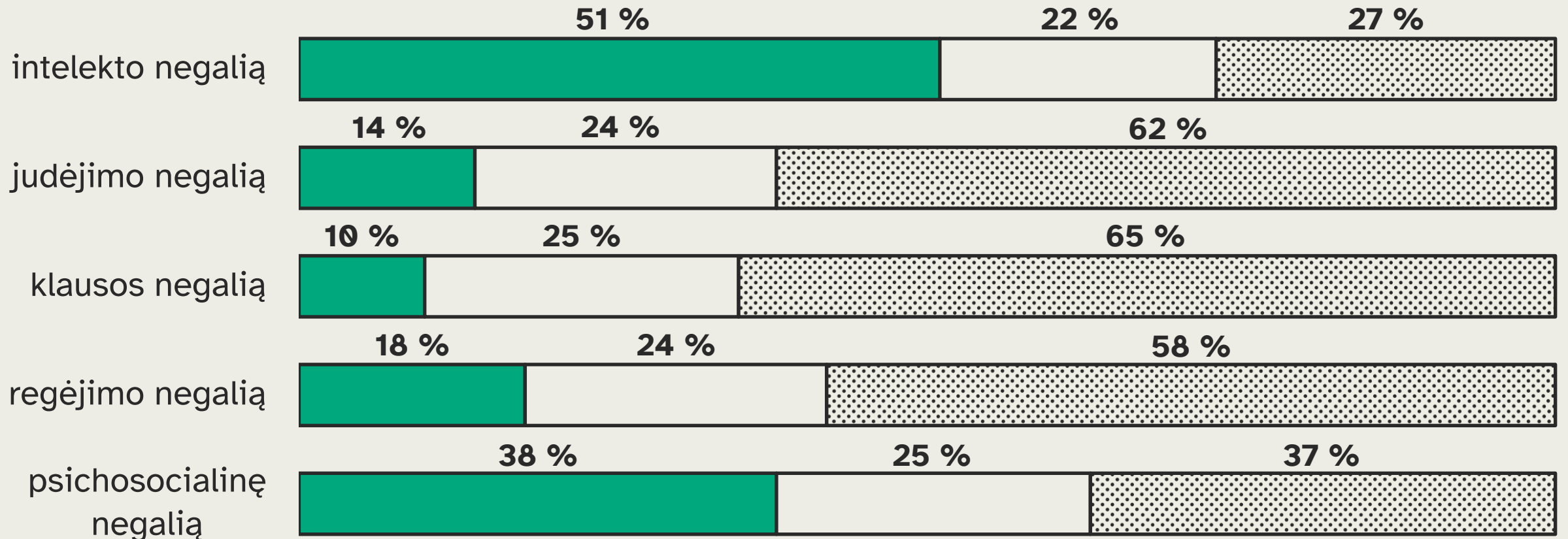



Partneris / sutuoktinis gali kontroliuoti moters finansus, jei ji turi:




 Visiškai / iš dalies sutinku  Nei sutinku, nei nesutinku  Visiškai / iš dalies nesutinku

Partneris / sutuoktinis gali nuspręsti, su kuo ir kada moteriai susitikti, jei ji turi:



 Visiškai / iš dalies sutinku

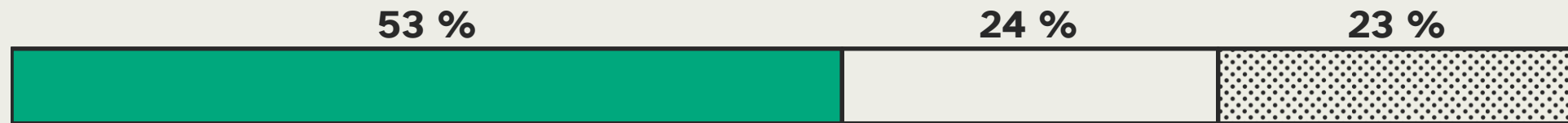
 Nei sutinku, nei nesutinku

 Visiškai / iš dalies nesutinku

Ar įvardintas situacijas vertintumėte kaip smurtą prieš moterį, ar ne?



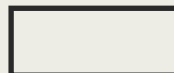
Vyras draudžia vežimėlio pagalba judančiai žmonai eiti į darbą, teigdamas, kad jis pinigų uždirba pakankamai, o jos pareiga yra prižiūrėti namus ir vaikus.



Draugų būryje vyras vis pabrėžia, kokia nevykusi jo kurčia žmona: tai ko nors nesupranta, nesusivokia aplinkoje, negali normaliai susikalbėti ir pan.



Visikai / iš dalies sutinku



Nei sutinku, nei nesutinku

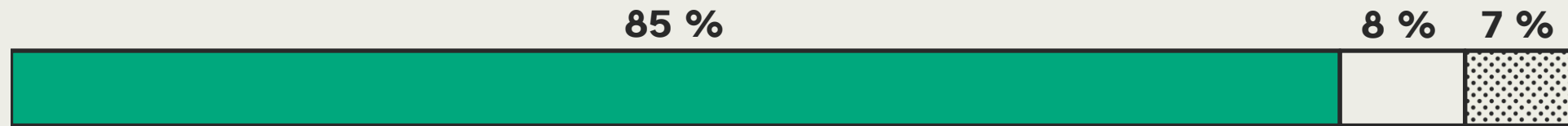


Visiškai / iš dalies nesutinku

Ar įvardintas situacijas vertintumėte kaip smurtą prieš moterį, ar ne?



Kalbėdamas su giminaičiais, vyras savo aklą žmoną vadina nevykusia: vis kur nors užkliūva, nesusiorientuoja, lėtai juda ir pan.



Vyras savo žmoną, turinčią depresiją, pastoviai vadina psiche, neadekvačia, siunčia pasigydyti.



Visikai / iš dalies sutinku

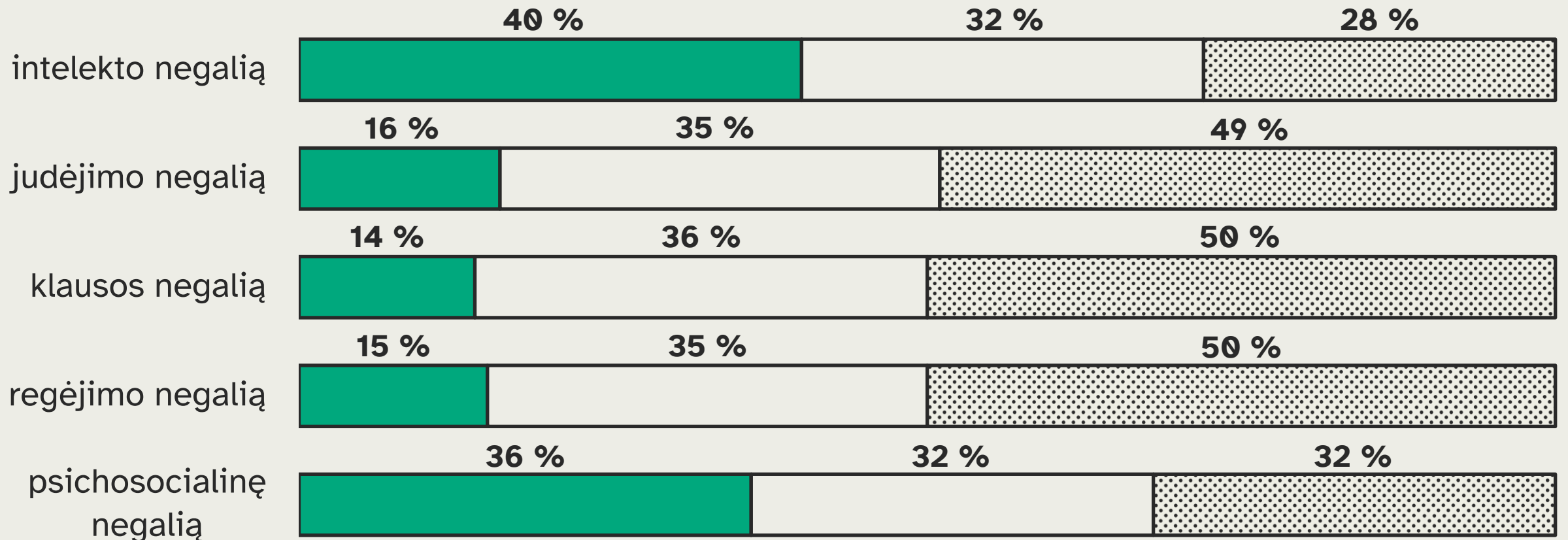


Nei sutinku, nei nesutinku




Visiškai / iš dalies nesutinku

Moterys dažnai pačios išprovokuoja sutuoktinių / partnerių smurtą, jei jos turi:

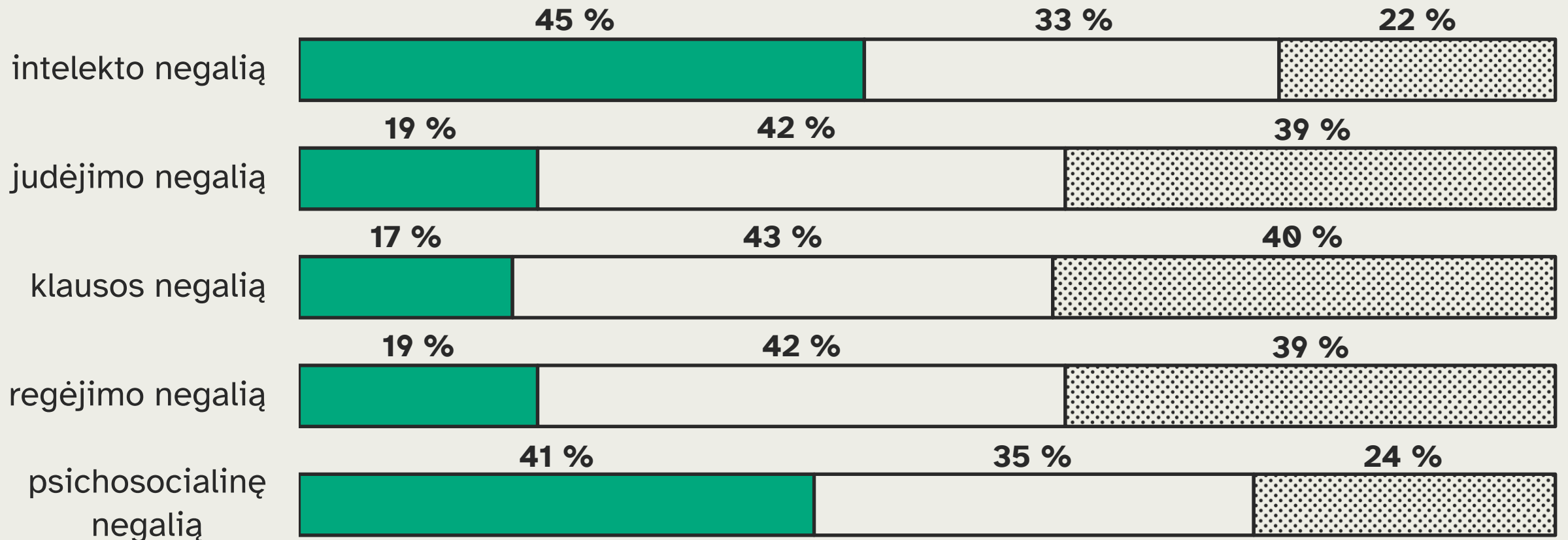


 Visiškai / iš dalies sutinku

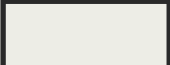
 Nei sutinku, nei nesutinku


 Visiškai / iš dalies nesutinku

Kaltindamos vyrus dėl smurto, moterys yra linkusios perdėti ir „sutirštinti spalvas“, jei jos turi:



 Visiškai / iš dalies sutinku

 Nei sutinku, nei nesutinku

 Visiškai / iš dalies nesutinku



Pagrindinės įžvalgos

Požiūris į moterų su negalia savarankiškumą



1

Dalis visuomenės galvoja, kad moterys su negalia negali gyventi pilnai savarankiškai ar pačios priimti visų sprendimų. Atsakymai skiriasi priklausomai nuo konkrečios negalios. Pavyzdžiui, 59 proc. visuomenės mano, kad moterys su intelekto negalia negali gyventi savarankiškai, 48 proc. taip mano, kai moteris yra su psichosocialine negalia, kai su judėjimo negalia – 25 proc., kai su regos negalia – 33 proc., kai su klausos negalia – 15 proc.

2

Klausos negalia vertinama kaip mažiausia kliūtis savarankiškam gyvenimui: 66 proc. nemano, kad moterys su klausos negalia negali gyventi savarankiškai ir priimti visų sprendimų.

3

Moterų su fizine negalia galimybės savimi pasirūpinti finansiškai visuomenės yra vertinamos geresnės nei moterų su psichosocialine arba intelekto negalia. 60 proc. respondentų sutinka, kad moterys gali būti finansiškai nepriklausomos nuo savo partnerio / sutuoktinio arba artimųjų, kai jos turi klausos negalią. Apie moteris su judėjimo negalia taip mano 56 proc. apklaustųjų, su regos negalia – 45 proc., su psichosocialine negalia – 33 proc., intelekto negalia – 27 proc.

Nuostatos moterų su negalia šeimoje klausimais



4

Apie pusė gyventojų nenorėtų matyti savo sūnaus tuokiantis su moterimi su negalia.

Nepritarimas kur kas didesnis, jei moteris yra su intelekto negalia (67 proc.) arba psichosocialine negalia (63 proc.). Moterims su fizine negalia tolerancijos būta šiek tiek daugiau, bet nepritarimas taipogi didelis: 48 proc. nepritartų sūnaus santuokai su moterimi su regos negalia, 47 proc. – su judėjimo negalia, 42 proc. – su klausos negalia.

5

Ar priimtina gėdytis mylimosios su negalia – ne iki galo aišku. Nors didžioji dalis visuomenės manė, kad vyras neturėtų gėdytis savo partnerės / sutuoktinės su negalia, ženkliai dalis apklaustųjų neturėjo aiškios nuomonės: 1 iš 4 respondentų negalėjo pasisakyti psichosocialinės negalios ir intelekto negalios atveju, 1 iš 5 – judėjimo, klausos, regos negalių atveju. Labiausiai gėdijimasis pateisinamas, kai moteris turi intelekto (29 proc.) arba psichosocialinę (23 proc.) negalią.

6

Vaikų turėjimo klausimu visuomenė nebuvo itin palanki moterims su negalia. Nemaža dalis galvojo, kad nusprendamos turėti vaikų, moteris su negalia elgiasi neatsakingai: apie moteris su klausos negalia taip manė 23 proc. apklaustųjų, apie moteris su judėjimo arba regos negalia – trečdalis. Labiausiai priešiška visuomenė buvo moterims su psichosocialine negalia (54 proc.) ir moterims su intelekto negalia – net 69 proc.

Požiūris į smurtą prieš moteris su negalia



7

Dalis visuomenės pateisintų gydytojo sprendimą nutraukti nėštumą be moters su negalia žinios. Tokią priverstinę intervenciją į moters laisvę turėti vaikų palankiai žiūrėtų net 48 proc. Lietuvos gyventojų, kai kalbama apie moteris su intelekto negalia, ir 38 proc., kai kalbama apie moteris su psichosocialine negalia. Fizinų negalių atvejais pritarimo priverstinio nėštumo nutraukimui be moterų sutikimo mastai mažesni – iki 15 proc.

8

Vyro smurtas prieš partnerę / sutuoktinę su negalia nepateisinamas, bet ne be išimčių.

Nors teiginiui „partnerio / sutuoktinio smurtas prieš moteris su negalia kai kuriomis aplinkybėmis gali būti pateisinamas“ nepritarė 87 proc. tyrimo dalyvių, nemaža visuomenės dalis kontrolę laikytų normalia, jei moteris turi intelekto arba psichosocialinę negalią. 67 proc. respondentų sutiko, kad partneris / sutuoktinis gali kontroliuoti moters finansus, jei ji turi intelekto negalią, 51 proc. – jei ji turi psichosocialinę negalią.

Į socialinę kontrolę taip pat žiūrėta ne itin griežtai. 51 proc. manė, kad vyras gali nuspręsti, su kuo ir kada turėtų susitikti jo partnerė, jei ji turi intelekto negalią. Moterų su psichosocialine negalia atveju tokį elgesį pateisintų 38 proc. dalyvavusių apklausoje.

Požiūris į smurtą prieš moteris su negalia



9

Moterų kaltinimas dėl patirto smurto visuomenėje vis dar gajus net ir tais atvejais, kai smurtą patiria moterys su negalia. Tokios nuostatos ypač išryškėja, kai kalbama apie moterų su intelekto negalia ir moterų su psichosocialine negalia artimoje aplinkoje patiriamą smurtą. Pavyzdžiui, 40 proc. apklaustųjų pritartų teiginiui „moterys dažnai pačios išprovokuoja sutuoktinių / partnerių smurtą“ tais atvejais, kai moterys yra su intelekto negalia, ir 36 proc. – tais atvejais, kai moteris yra su psichosocialine negalia.

45 proc. apklaustųjų pritarė, kad „kaltindamos vyrus dėl smurto, moterys yra linkusios perdėti ir „sutirštinti spalvas“, jei moteris yra su intelekto negalia (33 proc. neturėjo nuomonės). 41 proc. apklaustųjų teiginiui pritarė, kai buvo klausiama apie moteris su psichosocialine negalia (35 proc. neturėjo nuomonės).